

Gloria Maris - Vol. 23 Nr.4 pp. 79/88 - Antwerpen, april 1984

STROMBUS DECORUS RAYBAUDII IN DE MIDDELLANDSE ZEE.

A. Verhecken *
Studiegroep Xenophora

ABSTRACT.

This paper reports the finding of living specimens of *Strombus decorus* off Ixia, Rhodos, in august 1983 by our member Robin De Roover. This finding agrees with *Strombus* specimens, taken off the Turkish coast by Massilia, subsequently described as *S. decorus raybaudii*. De Roover collected 33 specimens, but left many more on the collecting spot : a small rock platform of about 2 x 2 m at a depth of 2-3 m, some 25 m offshore. This rock was overgrown with seaweed and covered with a thin layer of sand. Massilia suggests these populations are immigrants from the Red Sea ; although this may seem quite obvious, only a single specimen of this species has been reported - as far as we know - from the Red Sea.

De soorten van de familie *Strombidae* worden algemeen aanzien als typische bewoners van tropische of subtropische zeeën. Wellicht is 30° NB zowat de noordelijke grens voor deze familie (Florida - Rode Zee).

Voor de Middellandse Zee vindt men in de literatuur praktisch geen betrouwbare vermeldingen van een *Strombus*-soort. Petit de la Saussaye (1869: 238) ontkent het vroeger gemelde voorkomen van *Strombus pugilis* in Europese wateren. Kobelt (1878: 104) zegt dat er geen levende *Strombus*-soort in de Middellandse Zee meer voorkomt, hoewel een nu nog levende soort, *S. bubonius*, rijkelijk in de zuiditaliaanse tertiaire lagen als fossiel gevonden wordt. D'Angelo en Gargiulo (1978) geven essentieel dezelfde informatie ; Parenzan (1970) vermeldt geen *Strombus*. Piani (1980: 141), in zijn vrij recente kataloog van de mediterrane mollusken, bijgewerkt in drie aanvullingen, waarvan de

* Ed. Arsenstraat, 47, B 2510 Mortsel

laatste van 1983 dateert, geeft alleen *Strombus lentiginosus* L., 1758 als twijfelachtige vermelding.

Echter, onlangs publiceerde L. Raybaudi Massilia (1983: 20-21) zijn vondsten, in Turkse wateren, van levende exemplaren van toen nog niet nader gedetermineerde *Strombus*-soort. De Schrijver zegt dat de schelpen nog bestudeerd worden om hun taxonomische plaats te bepalen. Deze 15 exemplaren werden door Massilia zelf verzameld in twee ver van elkaar gelegen lokaliteiten : Kemer en Bozborum (deze laatste vindplaats konden we op de kaart niet terugvinden als een kustplaats : het is wel de naam van een berg ongeveer 50 km landinwaarts). Twee levende exemplaren uit de streek van Bozborum werden aangetroffen op een klein zandig plekje tussen dun, laag zeewier. Sommige van deze schelpen hebben een zigzagtekening, en de auteur geeft toe dat hij op het eerste zicht dacht *Conus textile* te hebben gevonden.

Eén van onze leden, Robin De Roover, met verlof op het eiland Rhodos in augustus 1983, verzamelde daar 33 exemplaren van blijkbaar dezelfde soort. Ook hij dacht aanvankelijk een *Conus*-soort voorhanden te hebben, en hij wendde zich dus voor verdere determinatie tot Ed. Wils, die dit materiaal direkt herkende als - grotendeels onvolgroeide - *Strombus decorus* (Röding, 1798).

Deze exemplaren werden alle levend verzameld. Ze werden gevonden vóór de kust van het plaatsje Ixia, zes kilometer van de hoofdstad Rhodos. De vindplaats was een kleine rotsbank van ongeveer 2 x 2 m, op een diepte van 2 à 3 meter, en zowat 25 m van het strand. Het rotsbankje was begroeid met wieren en bedekt met een dun laagje zand ; dit komt dus overeen met de waarnemingen van Massilia. Alle exemplaren bevonden zich op de rotsbank ; er naast werden er geen meer aangetroffen. Robin De Roover verzamelde 33 schelpen, maar vermeldt erbij dat dit slechts een fractie is van wat zich op de rotsbank bevond ! In dit opzicht is hij dus wijzer dan Massilia, die zelf toegeeft dat hij een " ecologische zonde " bedreef toen hij, na zijn eerste vondst van één dode schelp, twee levende exemplaren vond en ze beide verzamelde.

Nicolay & Romagna Manoja (1983 : 17,18), die Massilia's exemplaren bestudeerden (radula, operculum), zijn ervan overtuigd

dat deze schelpen voldoende van *S. decorus decorus* verschillen om het oprichten van een nieuwe ondersoort te rechtvaardigen : *Strombus decorus raybaudii*, die mindr afwijkt van de ondersoort *S. decorus persicus* dan van de typische vorm.

Deze auteurs vermelden ook nog dat twee andere verzamelaars deze soort hebben gevonden in Turkse wateren : een zwitserse dame vond in juli 1978 2 exemplaren bij Silifke (Golf van Mersin); en een Duitser verzamelde in oktober 1983 " veel " exemplaren in hetzelfde gebied.

Strombus decorus is een soort met een verspreiding van Oost-Afrika tot de Golf van Bengalen (Lindner, 1977: 144), terwijl de ondersoort *S. decorus persicus* Swainson, 1821 voorkomt in Arabische wateren en in de Perzische Golf. Een exemplaar van East London, Zuid Afrika (fig. 7) heeft een spitsere spira dan schelpen van Mauritius en van de Malediven (figs. 9 en 8, resp.) en lijkt in dit opzicht goed op het materiaal van Rhodos en van Turkije. Massilia's schelpen zijn tot 59,8 mm groot ; de exemplaren van Rhodos variëren tussen 35 en 45 mm lengte. De schelp is biconisch en vrij teer, vooral dan de dunne lip. De kleur varieert van effen lichtbruin, over wit met bruine banden, tot een fijne donkerbruine zigzagtekening, die herinnert aan de tekening van de "tent cones", zodat Massilia's verwarring met *Conus textile* zeker te vergeven is. Het exemplaar van fig. 6 lijkt bijzonder goed op de schelpen afgebeeld op Massilia's fig. D , en heeft een tekening gelijkend op die van exemplaren van Mauritius. Eén enkele schelp van Rhodos is geheel zwart.

De protoconch, diameter 0,95 mm, is nogal geërodeerd, maar blijkt naticoid te zijn, en ongeveer 3 omgangen te hebben (geteld volgens Kerney & Cameron, 1980: 14); een sculptuur is niet (meer ?) aanwezig. De overgang naar de teleoconch is bruusk maar niet goed zichtbaar. De eerste teleoconch omgang heeft alleen zeven zeer fijne spiraalgroeven; vanaf de daaropvolgende omgang verschijnen ronde axiale ribben (18 per omgang), met hier een daar een dikkere varix. Deze ribben geven aan het spitse deel van de spira een gekorrelt uitzicht. Na ongeveer 4 teleoconch omgangen wordt de helling van de spira minder,

de axiale ribben verdwijnen, en het zichtbare deel van de omgangen wordt praktisch glad, op enkele fijne spiraalgroeven na. De suture bevindt zich zowat 1 mm beneden de schouder van de vorige omgang, zodat de spira een trapvormig aspect krijgt. Bij de laatste omgang van het exemplaar van figs. 1 - 3 loopt de suturelijn weer iets omhoog, wat er zou kunnen op wijzen dat deze schelp praktisch volwassen is : ook is hier reeds een begin van " stromboid notch " aanwezig. De laatste omgang is praktisch zonder axiale sculptuur : de zijden zijn bijna recht. De mondopening is lang, trapeziumvormig, en iets breder op halve hoogte. Er is een dunne columellaire callus, en het onderste deel van de schelp vertoont fijne spiraalgroefjes. Er is een kleine siphonale sinus op de dorsale zijde, onderaan de columella.

De grootste exemplaren hebben een lichtoranje kleur in de mondopening; de lip zelf is wit. Bij alle exemplaren is de columellaire callus licht van kleur; dit in tegenstelling tot *Strombus luhuanus*, de typesoort van *Conomurex*, waaronder *S. decorus* veelal geplaatst wordt.

Deze vondst, aansluitend op Massilia's vondsten in Turkeye, bevestigt overduidelijk dat *Strombus decorus* zich in de Middellandse Zee heeft gevestigd. Massilia is er van overtuigd dat er, op kusten dichterbij (dan Turkije) bij het Suezkanaal, zoals op Cyprus of Kreta, nog andere kolonies van deze *Strombus* kunnen gevonden worden. Dit is hier dan bevestigd geworden, voor een lokaliteit zowat halfweg tussen voornoemde twee eilanden.

Deze bewering suggereert echter dat deze populaties van *Strombus decorus* uit de Rode Zee afkomstig zouden zijn. Dit lijkt voor de hand liggend, maar is nog niet bewezen. Volgens Walls (1980; 141, 167) en Nicolay & Romagna Manoja (1983 : 18) komt *S. decorus* niet voor in de Rode Zee.

Mienis (1974 : 116 ; 1976 : 6) vermeldt slechts één exemplaar van deze soort in zijn checklijsten van de Strombidae uit het Sinai-gebied van de Rode Zee ; dit exemplaar werd verzameld bij Ras el Burka (Golf van Akaba) door de leden van onze tweede Rode Zee expeditie in oktober 1972 (Celen, Raats & Wils, 1973 : 14). De laatste twee DVC Rode Zee expedities (1979 en 1980) leverden deze soort niet op. Over het voorkomen van *S. decorus* in de zuidelijker delen van de Rode Zee hebben we voor het ogenblik geen gegevens.

Opzoekingen in " Zoological Records ", naar artikelen van jongere datum dan de publikaties van Mienis, wijzen uit dat de soort niet vermeld wordt in faunalistieën voor Port Sudan (Mastaller, 1978) en voor Jeddah (Weitlauf, 1978 a, b). Nicolay & Romagna Manoja verwerpen de mogelijkheid van een Rode Zee - oorsprong van deze populaties. Daar er in het Middellandse Zee bekken geen vergelijkbare fossiele *Strombus* soort voorkomt, verwerpen zij ook de mogelijkheid dat deze populaties een overblijfsel zouden zijn van een uitgestorven gewaande soort. Er blijft dus alleen de mogelijkheid van toevallig transport door menselijk toedoen (olietanker uit de Perzische Golf ?).

BIBLIOGRAFIE

-
- Celen, F., Raats, H. & Wils, E., 1973. Rode Zee expedities 1971-72. Gegevens en Waarnemingen. Gloria Maris, 12 (9) : 9-14.
- D'Angelo, G. & Gargiulo, S., 1978. Guida alle Conchiglie mediteranee. Milano.
- Kerney, M.P. & Cameron, R.A.D., 1980. Elseviers slakkengids. Amsterdam - Brussel.
- Kobelt, W., 1878. Illustriertes Conchylienbuch. I. Nürnberg.
- Lindner, G., 1978. Elseviers gids van de zeeschelpen. Amsterdam- Brussel.
- Massilia, L. R., 1983. Turkey : Aegean and East-Mediterranean Coasts. La Conchiglia, 15 (5) : 3, 20-21. Rome.
- Mastaller, M., 1978. The Marine molluscan assemblages of Port Sudan, Red Sea. Zoölogische Mededelingen, 53 (13): 117-144. Leiden.
- Mienis, H. K., 1974. A checklist of Strombidae from the Sinai-area of the Red Sea. Inform. Soc. Belge Malac., Sér. 3 : 115-117
1976. A preliminary checklist of Strombidae from the Sinai area of the Red Sea. Levantina, 1: 6. Naharya, Israel.
- Nicolay, K. & Romagna Manoja, E., 1983. Strombus (Conomurex) decorus raybaudii n.ssp. La Conchiglia 15 (N° 176-177): 17-18.

Parenzan, P., 1970. Carta d'identità delle conchiglie del Mediterraneo.

I. Gasteropodi. Taranto.

Petit de la Saussaye, M., 1869. Catalogue des Mollusques testacés des Mers d'Europe. Paris.

Piani, P., 1980. Catalogo dei Molluschi conchiferi viventi nel Mediterraneo.

Bolletino Malacologica, 16 : (5-6) : 113-220.

Milano.

Walls, J. G., 1980 . Conchs, Tibias, and Harps.

Weitlauf, G., 1978a. Shallow water shelling in the Red Sea.

Bulletin Conchologists Am., N° 13 : 5-6.

1978b. Red Sea Shelling. Bull. Conchol. Am.,
N° 14 : 2.

FIGUREN

Strombus decorus (Röding, 1798)

Exemplaren van Ixia, Rhodos, augustus 1983 (coll. R. De Roover)

Figs. 1, 2, 3 : 45,5 x 22,7 mm

Fig. 4 : 36,1 x 18,4 mm

Fig. 6 : 41,7 x 20,4 mm

Vindplaatsen van *Strombus decorus* in Middellandse en Rode Zee :

Fig. 5 : vierkant : Turkije (Massilia)
 driehoek : Rhodos (De Roover)
 cirkel : Ras el Burka, Rode Zee
 (Celen, Raats & Wils)
 ster : Turkije, Mersin (Widmer-Stunzi ;
 Blöcher)

Exemplaren uit de Indische Oceaan :

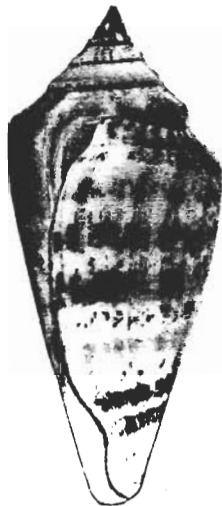
Fig. 7 : East London, Zuid Afrika 57,1 x 29,3 mm
 (coll. Ed. Wils).

Fig. 8 : Ile Plate, Mauritius. 55,8 x 29,9 mm
 (coll. H. Raats)

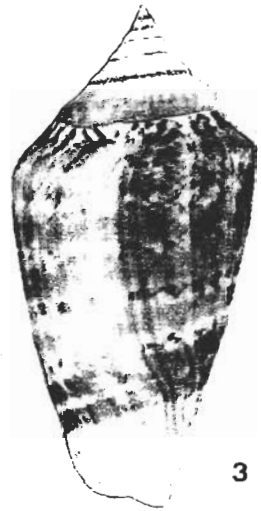
Fig. 9 : Malediven. 57,1 x 32,0 mm
 (Coll. H. Raats)

1

2

3

4

5

6

7

8

9